Був собі в Арабії король, і мав той король усе, чого серце бажало: велику державу, здоров'я, молодість, вроду, силу й людську пошану. А ще любив він гарно пожити, той могутній король. Не було й дня, щоб він не тішився у своєму чудовому саду всілякими розвагами й наїдками. А що він був ласкавий і справедливий король, нікого не кривдив і обдаровував бідних зі свого багатого столу, то люди гадали, що він і мав право веселитися.

Особливо полюбляв король солодощі. Він мав хіть до них ще змалку, коли був бідним пастушком і пас верблюдів.

Він тоді цілими днями дивився, як мавпи видираються на пальми й ласують солодкими фініками, а сам був маленький, кволий і не міг вилізти на високе дерево. А як він видряпувався верблюдові на горб, щоб звідти дістати фінік, то завжди не досягав, і насмішкуваті мавпи дражнили його й шпурляли в обличчя лушпиння.

"О,— думав він,— якби я був мавпою, то теж ласував би солодкими фініками, а так мені доводиться їсти верблюдячий сир і гірке коріння".

Тепер він став багатим королем і міг їсти фініків досхочу, а мавпи в залізних клітках тільки заздрісно дивилися на нього.

А коли фініки набридли йому — бо така солодка їжа швидко приїдається, — король замовив із Персії медяників.

А як і медяники приїлися, він замовив ласощі з ласощів — ананаси, смажені у виноградному цукрі.

Якийсь час вони йому смакували, а потім теж набридли.

Він став перебирати всякі овочі, та врешті всі йому остогидли.

Тоді король покликав свого головного кухаря та й каже йому:

— Приготуй щось найсолодше в світі. Бо мені вже не смакують ті солодощі, що ти подаєш.

Головний кухар дуже зажурився, бо він уже обшукав усі східні країни, аби знайти королеві щось до смаку.

"А чи не послати мені до Європи по цукерки?" — подумав він.

Як подумав, так і зробив.

Верблюди повернулися навантажені яскравими коробками солодощів. Там було все: і найкращі мармелади, і звичайний горошок, і льодяники, й шоколадні цукерки, і карамельки різних ґатунків, і дуті півники, й коржики, й тістечка.

Король скликав усіх своїх сто жінок і кількасот дітей, розкривав коробку за коробкою і пригощав кожного, хто скільки подужав з'їсти. А сам їв по цукеркові на сніданок, на обід і на вечерю.

Так минув тиждень, і тоді королеві заболів живіт, і його ста жінкам і кількастам дітям теж заболіли животи.

Король уже не міг ночами спати. Врешті він покликав головного кухаря й мовив:

Ні, так далі годі витримати. Хіба не казав я тобі, що ти маєш вигадати щось найсолодше в світі?

— Пане,— відповів кухар і вдарив чолом об мармурову підлогу,— хай твоя тінь ніколи не зменшиться! Твій вірний пес обшукав три частини

світу, щоб удовольнити твій вибагливий смак. Накажеш тепер ще послати в Америку і Полінезію?

— Дурне плещеш! — невдоволено мовив король.— Що там можна знайти, опріч цукру й кокосових горіхів? Вигадай мені щось солодше.

Головний кухар затремтів — добре-бо знав, що важить своєю то ловою. Тому він тричі стукнув чолом об твердий мармур і сказав:

— Вельможний пане, поклич своїх трьох мудреців, і що вони тобі порадять, те твій вірний пес і виконає, як ти звелиш.

Король послухав його ради, покликав трьох мудреців і запитав їх, чи можуть вони сказати, що найсолодше в світі.

Три мудреці попросили собі три дні на відповідь, а коли ті дні минули, прийшли до короля.

— Пане,— озвався перший мудрець,— хай щастя вічно буде твоїм супутником! Нема нічого солодшого в світі за красу. Нехай твої раби вирушать по світу і приведуть тобі найвродливішу дівчину, щоб стала тобі сто першою дружиною.

— Мудрий чоловіче,— відповів йому король,— ти дурний. Мені вже набридли ті сто жінок, що цілими днями сваряться між собою. То яку я матиму втіху від сто першої? Буде ще більша морока.

— Пане,— сказав тоді другий мудрець,— твої слова, що золоті яблука на срібній таці. Нема нічого солодшого, як помститися своєму ворогові. Король Ефіопії винен тобі сто білих коней і данину за рік, а він натомість прислав тобі осла, що шкутильгає на одну ногу. Вируши на його землю, повісь його над багаттям, а всіх його людей забери в рабство.

— Король Ефіопії дурний, а ти ще дурніший,— відповів йому володар. Яка мені радість вішати когось над багаттям і забирати його людей у рабство? Дим мені шкодить, і звідки я наберу їжі стільком рабам? Ти гадаєш, що їх можна годувати цукерками?

— Ні, вельможний пане,— мовив третій мудрець,— ти найрозумніший з усіх, хай тобі Аллах пошле тисячу років життя! Ти маєш усе, що бажає людське серце, то нехай твій розум, твоє багатство і твоя сила піде на користь усьому людові. Одягни пурпурові шати, сядь на трон, збери до себе всіх людей і вдовольни їхні прохання. Це буде солодше тобі за мед, фініки й мармелад.

— Ідіть, звідки прийшли,— відповів король.— Дай їм, кухарю, тістечок. Хочу, щоб і їм заболів живіт, як мені. Я вже не сплю сім ночей поспіль.

Головний кухар дав мудрецям тістечок. Ті мусили кланятись, дякувати і їсти, хоч тістечка застрявали їм у горлі.

Весь королівський двір сміявся, але сам король був невдоволений, що не знайшов найсолодшого в світі. Він не пішов до своїх ста жінок слухати їхні сварки, не збирався занапастити цілу країну через якогось там кривого осла й не хотів виставляти себе в пурпурових шатах, мов опудало, щоб на нього ззирався цілий світ. Крім того, він мав ще багато коробок цукерків і не знав, що з ними робити: адже весь його двір і він сам наївся ними вдосталь.

А йшлося вже до вечора, спека трохи спала, сонце хилилося на захід. Король сидів собі самітний, задуманий у своєму чудовому саду. Навколо дзюрчали водограї, цвіла магнолія, на посипані піском стежечки від фігових дерев падали чимраз довші тіні.

Було так тихо й гарно, що король почав міркувати, чи така хвилина не солодша від усіх цукерків.

Ту мить до саду надійшла бідна рабиня з маленьким хлопчиком. І мати, й дитина були дуже стомлені — певне, мандрували цілий день і тепер сіли під деревом відпочити, а може, й заночувати.

Король відразу збагнув, що подорожні голодні, і надумав їх при гостити.

— Рабе,— наказав він,— принеси скільки зможеш коробок з цукерками.

Служник пішов і невдовзі приніс чотири великі коробки, повні найрозмаїтіших солодощів.

— Мерщій висипай усе на траву,— звелів король.

А сам подумав, що ця вбога жінка та її син ніколи не бачили й половини тих ласощів, то як же вони їм смакуватимуть!

— Їжте досхочу,— сказав король.

Мати відломила шматок тістечка й дала хлопчикові. Той простяг руку, але так і не доніс її до вуст.

— Ага,— здогадався король,— дитина хоче пити, адже вона йшла цілий день на сонці. Рабе, принеси свіжої води з кринички! Вона справді солодша за все, коли ти спраглий.

Хлопчик напився води, та однаково не став їсти солодощі.

Король сам наклав йому всього цілу гору. Та хлопчик простяг руку по ласощі, проте вже не бачив, що бере. Очі йому злипалися і врешті зовсім заплющились. Він прихилився до матері та й заснув.

— Що? — здивувався король.— Він спить?

— Авжеж,— відповіла мати.

— І знехтував ті смачні наїдки?

— Так, пане. Адже немає нічого солодшого в світі, як дитячий сон.

— Та це ж саме те, чого я шукав у трьох частинах світу й не знайшов! — вражено вигукнув король.— Сон! Подумати тільки! А я сім ночей і ока не склепив.

— Якби ти був дитиною, вельможний пане, то спав би.

— Що? Я ж і був, як дитина! Чи знайдеться десь хлопчисько, що був би жадібніший до ласощів за мене, короля? І однаково, кажу тобі; сім ночей я ока не склепив!

— Треба мати не дитячу жадібність, а дитяче серце й чисте сумління, тоді сон твій буде щодня солодкий.

— Рабе,— покликав король.— Викинь усі коробки з цукерками в річку. Відтепер ця жінка і її дитина житимуть у моєму палаці. Я завжди шукатиму в неї поради, бо вона розумніша за мене і за всіх моїх мудреців. Яке щастя! Нарешті я дізнався, що в світі найсолодше.

А сонце сідало дедалі нижче, осяваючи розквітлі дерева, палац, ображених мудреців, бідну рабиню, її сонне хлоп'я та короля Арабії, який нарешті розгадав гаданку — що сон солодший за всі меди фініки та французькі цукерки.